

Nr 322

Av herr Gustafsson i Borås m. fl., om befrielse jämväl från arvs-
skatt för stiftelser och sammanslutningar som är be-
friade från gåvoskatt.

(Lika lydande med motion nr 260 i Första kammaren)

Enligt gällande lagstiftning föreligger större möjligheter till skattefrihet vid gåvor än vid dispositioner genom testamente. Medan gåvor till allmännyttiga ändamål över lag blir skattefria, så krävs för skattefrihet vid testamente en särskilt hög grad av allmännytta för att skattefrihet skall inträda. I fråga om gåvoskatt gäller skattebefrielsen alla slag av stiftelser och sammanslutningar som har till huvudsakligt syfte att »främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål». Frihet från arvs-
skatt medges däremot endast för, förutom staten, sådana stiftelser och sammanslutningar som huvudsakligen avser att främja allmännyttiga ändamål av fyra olika kategorier:

- a) rikets försvar;
- b) barns eller ungdoms vård och fostran eller utbildning;
- c) vård av sådana ålderstigna, sjuka och lytta, som kan betecknas som behövande; samt
- d) vetenskaplig undervisning och forskning.

Domstolarna har vid tillämpningen av § 3 i förordningen haft stora problem med gränsdragningar vid befrielse från arvsskatt. Det framgår av tillämpliga rättsfall att domstolarna genom lagtextens restriktiva utformning haft svårt att medge skattefrihet även för ändamål där skattefrihet eljest framstår som naturlig.

Det är enligt vår uppfattning i överensstämmelse med nutida betraktelse-sätt att medge skattefrihet för testamentariska förordnanden till sådana stiftelser och sammanslutningar som främjar religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål lika väl som för gåvor till samma ändamål. Sedan många år har riksdagen också haft att behandla motioner med begäran om utredning och förslag angående sådan ändring i arvs- och gåvo-
skatteförordningen att de stiftelser och sammanslutningar som nu är be-
friade från gåvoskatt också skulle befrias från arvsskatt.

Genom den bristande överensstämmelsen mellan beskattningsreglerna i de båda fallen blir det ofta rena tillfälligheter som avgör huruvida en dona-
tion blir föremål för beskattning eller inte. Många personer som har be-

stämt sig för att överlämna en del av sin förmögenhet till ett allmännyttigt ändamål känner ej till skattekonsekvenserna av att gåvan ej genomförs under livstiden.

I förarbetena till lagstiftningen har åberopats att benägenheten att genom gåvor under livstid understödja allmännyttiga ändamål kunde befaras minska om en del av gåvan togs i anspråk för erläggande av skatt till staten. Man har sagt att detta återhållande moment inte gör sig gällande med samma styrka i fråga om testamentariska förordnanden. Vi tror dock icke att det generellt sett finns någon större skillnad i fråga om skattens inverkan på gåvo- och testamentsbenägenheten. Denna uppfattning bestyrks av att det, bl. a. i syfte att inte alltför starkt hämma testamentsviljan till allmännyttiga ändamål, föreligger *dels* skattefrihet för vissa allmännyttiga ändamål, *dels* en särskild skatteklass för testamentslotter tillkommande stiftelse eller sammanslutning »med huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål», innebärande en lindrigare arvsbeskattning för dessa.

Detta motionsförslag har egentligen aldrig mött något större motstånd i riksdagen. Att det inte bifallits har berott på att riksdagsmajoriteten ansett att utredning borde ske i samband med en allsidig översyn av hela arvs-skatteområdet. En stark minoritet har emellertid ansett att frågan borde kunna lösas fristående från denna översyn.

I en följd av år har den i riksdagen i dess helhet segrande majoriteten haft i huvudsak samma motivering för sitt avslag.

Utskottet har under åren 1963—1966 ansett de i motionerna anförda synpunkterna i och för sig värda beaktande. Utskottet har emellertid ansett den av motionärerna begärda utredningen inte vara av sådan angelägenhetsgrad att den omedelbart bör igångsättas.

Bevillningsutskottet anförde över motioner till 1967 års riksdag (BeU 1967/30) som motiv för sitt avstyrkande att samtliga de i ifrågavarande motioner berörda frågorna kommer att uppmärksammas av en aviserad utredning.

Utskottet torde ha syftat på den av 1958 års riksdag förordade utredningen angående arvsbeskattningen i dess helhet. Någon särskild utredning med just denna avgränsning av sina uppgifter har inte tillsatts. Kungl. Maj:t har emellertid i juni 1967 tillkallat sakkunniga för att göra en översyn av förmögenhets- samt arvs- och gåvobeskattningen. Denna utredning — kallad kapitalsskatteberedningen — har givits ett mycket omfattande uppdrag. Det framgår av kapitalsskatteberedningens direktiv att utredningen bl. a. skall klarlägga ändringar i förmögenhetstillväxt och förmögenhetsfördelning, avväga beskattningen så att en socialt önskvärd fördelning av förmögenhetsinnehavet underlättas samt därvid ta hänsyn till inkomstbeskattningen. Utredningen skall vidare pröva om justering av den s. k. 80-

procentregeln är motiverad, överväga problem i samband med en eventuell särbeskattning av förmögenhet, analysera fördelar och nackdelar av en arvslottsbeskattning respektive en kvarlåtenskapsbeskattning, överväga om beskattningsreglerna kan ges en mer schablonmässig karaktär, undersöka om domicil- eller nationalitetsprincipen är den mest ändamålsenliga och se över indelningen i skatteklasser och ompröva avvägningen av skattesatserna. Utredningen skall dessutom överväga om de skattefria beloppen bör utformas som gränsbelopp eller grundavdrag samt beakta problemen vid förmånstagarförordnanden, framskjutna förvärv, avstående av arv eller gåva, anstånd med inbetalning av skatt, eftergift och återvinning samt om fullföljd av talan — vidare pröva vilka forumregler och besvärbestämmelser som är lämpliga. Det står också enligt direktiven utredningen fritt att ta upp till behandling även andra spörsmål som har samband med de berörda beskattningsformerna. Av särskilt intresse i detta sammanhang är att utredningen också fått i uppdrag att överväga om bättre överensstämmelse kan nås i fråga om arvs- respektive gåvobeskattningen av vissa sammanlutningar.

Med tanke på de ytterst komplicerade och mycket omfattande uppgifter som kapitalskatteberedningen har givits kommer det med stor sannolikhet att dröja avsevärd tid innan ett förslag på basis av detta nyligen givna utredningsuppdrag kan föreläggas riksdagen. Utredningens arbete försvåras av att uppdraget avser både svåröverskådliga tekniska och administrativa frågor och problem som kan förväntas i vissa avseenden vara politiskt kontroversiella. Kapitalskatteberedningens uppgifter är alltså omfattande, tekniskt komplicerade och kontroversiella. Denna utredning kan därför enligt vår uppfattning inte längre åberopas som skäl mot att med snar verkan befria sådana stiftelser och sammanslutningar som nu är befriade från att erlägga gåvoskatt även från arvsskatt. Någon i sak principiellt avvikande uppfattning har ej heller framförts. Vid tidigare riksdagsbehandling av denna fråga har en tämligen bred uppslutning kring motionens syften visat sig föreligga. För att nå en tillfredsställande lösning av denna fråga behövs inget föregående speciellt utredningsarbete. Frågan är tekniskt ej svår att lösa och medför ej särskilda administrativa svårigheter.

Under hänvisning till vad vi ovan anfört hemställer vi,
att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

Förordning angående ändrad lydelse av 3 och 38 §§ förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt

Härigenom förordnas, att 3 och 38 §§ förordningen den 6 juni 1941 om arvsskatt och gåvoskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

3 §.

Från skattskyldighet enligt denna förordning äro befriade:
staten;

stiftelse eller sammanslutning med huvudsakligt ändamål att under samverkan med militär eller annan myndighet stärka rikets försvar;

stiftelse eller sammanslutning, som har till huvudsakligt ändamål att främja barns eller ungdoms vård och fostran eller utbildning eller att främja vård av behövande ålderstigna, sjuka eller lytta, dock icke där ändamålet är att sålunda tillgodose medlemmar av viss eller vissa släkter;

akademi och sådan stiftelse eller sammanslutning, som har till huvudsakligt ändamål att främja vetenskaplig undervisning eller forskning;

stiftelse med huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål.

Skattebefrielse enligt — — — eller sammanslutning.

38 §.

Från gåvoskatt äro, förutom i 3 § omförmälda juridiska personer, befriade:

kyrka, landsting, kommun eller annan menighet ävensom hushållnings-sällskap med stadgar som fastställts av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer;

stiftelse med huvudsakligt ändamål att främja landets näringsliv;

registrerad understödsförening eller sådan sammanslutning, som, utan att hava till syfte att i sin verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, huvudsakligen fullföljer ovan angivet ändamål;

folketshusförening, bygdegårdsförening eller annan liknande sammanslutning, som har till främsta syfte att anordna eller tillhandahålla allmän samlingslokal.

Skattebefrielse enligt — — — del därav.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1968.

Stockholm den 23 januari 1968

Axel Gustafsson (fp)

i Borås

Elsa Lindskog (s)

Lisa Johansson (s)

C. G. Regnéll (h)

Bengt Börjesson (cp)

Evert Svensson (s)

Filip W. Fridolfsson (h)

i Falköping

Arne Persson (cp)

Eric Nelander (fp)

Olaus Nyberg (fp)

i Heden